

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

23 An error circa personam, cum qua agitur, reddat actum invalidem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

- ipsa vult obligari, & non aliter, Tum quia, est causa obligationis, non physica, sed moralis, sicut ipsa obligatio, est effectus moralis, non physicus. *Suar. de Sac. disp. 13. sect. 3. concl. 2.*
- 22 Secundò; Ad Sacramenta, non sufficere voluntatem præteritam, non retractatam, sed requiri aliquo modo præsentem, vel actualiter, vel virtualiter; quia voluntas Sacramentum conficiendi, debet esse causa physica consecrationis, ac prolationis verborum formæ, eo quod verba illa, determinare debeat ad esse Sacramentale. Ad hoc autem requiritur, vt sit aliquo modo præsens, *Sayrus lib. 2. c. 5. quæst. 5. art. 2. ad finem.*
- 23 Tertio; Illum inualidè baptizare, qui, ante ebrietatem, intendit aliquos, tempore ebrietatis, baptizare; Tum quia,

tempore ebrietatis, non adest intentio actualis, vel virtualis, Cum, per ebrietatem, interrumpatur. Tum quia, actio baptizandi, debet esse humana, ac libera. *Coninch. de Sacramentis qu. 64. art. 8. d. 2. num. 74.*

Quartò, Eum, qui in ebrietate, recipit baptismum, quem, ante ebrietatem petierat, validè illum recipere; Quia voluntas baptismum recipiendi, non debet esse causa, ad illum concurrens, sed solum mera dispositio, ex parte subiecti, ad illum recipiendum; nec receptio necessariò requirit in recipiente libertatem, cum esse non debeat actio humana ipsius Recipientis; Sicut, cum conficitur Sacramentum, actio, per quam conficitur, debet esse actio humana ipsius Conficientis. *Suar. sec. 3. concl. 1.*

Q V A E S T I O XXIII.

An error circa Personam, cum quà agitur, reddat actum inualidum.

C A S V S.

TITIVS, equum emit à Cæsare, quem putabat, esse Pompeium; & eundem deinde donauit Seio, putans esse Sempronium. Quæritur; an emptio illa, & donatio, fuerint validæ.

S V M M A R I V M.

- 6 De cuiuscumque actus essentia, sunt, eius materia, & causa finalis.
- 7 Qua sit causa materialis, & finalis Emptionis.
- 8 Que sit causa materialis, & finalis Donationis.

R. P. Beati Lib. 1.

- 9 Emptio ex errore circa Personam Venditoris, est valida.
- 10 Persona Venditoris est circumstantia Emptioni accidentalis.
- 11 Sicut qualitas Personæ, cum quà contrahitur, in Matrimonio.
- 12 Emptio essentialiter respicit solum æqualitatem, inter pretium, & rem.

T

13 Me-

- 13 *Metus inducens ad emendum, emptio-
nis valorem non tollit.*
14 *Emens, regulariter voluntatem habet
absolutam, non conditionatam.*
15 *Donatio ex errore circa personam Do-
natarij, est invalida.*
16 *Persona Donatarij, pertinet ad cau-
sam finalem Donationis.*
17 *Voluntas, in Donatione, semper est
virtualiter conditionata.*
18 *Donatio, Personam essentialiter respi-
cit.*
19 *In quo differant contractus onerosi, &
& gratuiti.*
20 *Error circa causam inductivam Oue-
rosos non vitiat.*
21 *Aliquando etiam non vitiat Gratuitos.*

RATIONES DVBITANDI.

- 2 **C**um ex dictis constet, ad actus valo-
rem, requiri necessario volunta-
tem directam se obligandi, nec suffice-
re indirectam; ideoque Ignorantiam,
præsertim antecedentem, eorum valorem
vt plurimum impedire. Quæri solet,
an hæc voluntas, ita requiratur circa Per-
sonam, cum qua agitur, vt error, vel
ignorantia circa illam sufficiat ad red-
dendum actum inualidum.
- 3 Et quidem, in Casu proposito, em-
ptio videtur fuisse inualida ex defectu con-
sensûs necessarij, ac sufficientis. Ita *Re-
ginaldus lib. 31. num. 92. Coninch. d. 31.
de matr. d. 1. num. 9. Henriq. lib. 11. c. 10.
num. 1. Rebell. lib. 3. quæst. 2. nu. 2. Sanch.
lib. 7. matr. d. 18.* qui hoc probant de si-
mili contractu Matrimonij.
- 4 Primò, Quia Titius, dum equum emit
à Cesare, putans, esse Pompeium, vi-

detur voluntatem conditionatam habuif-
se, emendi equum, si Venditor esset
Pompeius, illum aliàs non empturus ab
alio. Cum ergo hæc conditio defece-
rit, defecit etiam consequenter consen-
sus, ad emptionis valorem omnino ne-
cessarius; Emptio enim, sicut & quili-
bet alius contractus, in hæc consensu
consistit.

Secundò; Quia, si emptio equi, facta
cum errore, circa Personam Venditoris
valida fuisset, etiam valida fuisset dona-
tio ejusdem equi facta Seio, cum simili
errore circa Personam Donatarij; Si
enim Persona Venditoris ad emptionis
substantiam non pertinet, neque Perso-
na Donatarij pertinebit ad substantiam
Donationis; Et, si sola emptionis materia
ad emptionis substantiam pertinet, cur
non etiam sola materia donationis pertine-
bit ad substantiam donationis; Consequens
autem est falsum; Quia donatio, facta
cum errore Personæ, est inualida; Non so-
lum enim res, quæ donatur, sed etiam
Persona, cui fit donatio, pertinet ad sub-
stantiam donationis, vt docent communi-
ter Doctores; *cum Vasq. opusc. de resti-
tut. c. 7. d. 10. num. 91.*

NOTABILIA.

6 **A**duertendum est primò; In quocum-
que Voto, ac Contractu, duo esse
necessario de eorum essentia, ac substan-
tia; materiam scilicet, & causam finalem
sive finem, propter quem circa talem ma-
teriam ponitur operatio; Sic enim, cum
quis vouet, talem domum non ingredi,
ad vitandam occasionem peccandi; non
solum ingressus in talem domum, quæ est
materia; sed etiam vitatio occasionis pec-
candi, qui est finis, ita sunt de essentia istius

Voti,

Voti; vt altero eorum deficiente, Votum statim deficiat; Siue enim domus destruat, siue abeat inde meretrix, Voti obligatio statim cessat. Similiter, cum quis equum pretio emit; non solum pretium, quod est emptionis materia, & id, quod traditur ab Emptore; sed etiam equus, qui est causa finalis, siue id, ad quod obtinendum traditur pretium, ad emptionis substantiam pertinet; altero enim eorum deficiente, iam non est amplius emptio. Ratio autem huius rei est; quia, cum voluntas operetur semper circa aliquid, & propter aliquem finem, sequitur, quod ad omnem suam operationem, hæc duo essentialiter requirat; & consequenter, quod hæc duo, ad essentialitatem cuiuscumque operationis nostræ voluntatis pertinere dicantur; inter quas etiam sunt Votum, & contractus.

7 Aduertendum est secundo; Causam materiale, siue materiam emptionis, esse pretium, hoc enim est id, quod traditur: Causam verò finale, siue finem, esse equi acquisitionem, hæc enim est id, quod intenditur, & ad quod obtinendum ordinatur pretij traditio: Quod autem equus habeatur à Petro, vel à Paulo, est circumstantia, emptioni mere accidentalis, sine illà enim tota venditionis essentia haberi potest. Quoniam verò pretium non est emptionis materia, nisi, vt æquiualens equo, neque equus est finis, nisi vt æquiualens pretio, (cum enim emptio sit actus iustitiæ commutatiuæ, essentialiter respicit æqualitatem inter pretium, & rem,) hinc fit, vt ad emptionis valorem, omnes qualitates, & conditiones communiter cognitæ, tam pretij, quam Rei, notæ esse

debeant Emptori, Error enim circa illas tolleretur consensus circa ipsam materiam vel finem, & consequenter circa essentialia contractus, cum ipsæ essentialiter constituant æquiualentiam pretij, cum re, & è contra; Aliæ vero qualitates, & circumstantiæ accidentales, ignorari possint, sine præiudicio valoris, quia non tollunt consensus substantialem, qui ad contractus valorem essentialiter requiritur.

8 Aduertendum est tertio, in donatione materiam esse rem, quæ traditur à Donatore, finem verò esse Donatarij benevolentiam erga se, & amicitiam, acquirere, aut fouere, aut augere, vel si donatio fiat titulo gratitudinis, beneficia à Donatario accepta aliquo modo compensare. Benevolentia autem est essentialiter connexa cum tali Personà, huius enim benevolentiam determinate intendit acquirere Donator per donationem, & non alterius, & beneficia ab hoc accepta compensare; beneficia enim, non accepit ab alio, sed ab hoc. Hinc ergo fit, vt donatio, Personam Donatarij essentialiter respiciat, tanquam aliquid pertinens ad eius causam finalem & non solum tanquam circumstantiam mere accidentalem; sicut emptio respicit Personam Venditoris. His positis,

RESOLVTIO.

Respondetur primò; Emptionem fuisse validam. Ita *Vasq. 1. 2. d. 30. cap. 4. num. 28. Sanch. lib. 4. sum. c. 2. nu. 3. Azor. tom. 1. c. 18. quæst. 4. Reginald. to. 2. lib. 31. c. 14. n. 97. & alij communiter.*

T 2

Pri-

10 Primò: Quia, in emptione, error circa Personam Venditoris, est error solum circa circumstantiam accidentalem. Cum hoc autem errore, dari potest consensus circa substantiam contractus, ad eius valorem sufficiens; cum enim, nihil sit volitum, quin præcognitum, quando error est solum circa circumstantiam accidentalem, non tollit, quin contractus sit, quoad essentiam, voluntarius, & consequenter voluntarius simpliciter; esto, sit inuoluntarius secundum quid, siue respectu illius accidentis, circa quod est error. Contractus autem eo ipso, quod est voluntarius simpliciter, est voluntarius quantum ad eius valorem, & requiritur, & sufficit.

11 Secundò; Quia, in matrimonio, error etiam antecedens circa qualitatem Personæ; Vt, si quis cum Bertà contrahat, quia putat esse diuitem, cum tamen sit pauper; Iure naturæ, matrimonium non irritat, quia causa, siue diuitiæ, in quibus erratur, sunt extra essentiam, Matrimonii; ideoque consensum substantialem ad Matrimonium sufficientem non tollunt. Sed etiam, in emptione, Persona Venditoris, est extra emptionis essentiam, vt patet ex dictis. Ergo error circa illam, emptionem non irritabit.

12 Tertio; Quia contractus emptionis, pertinet ad iustitiam commutatiuam. Hæc autem essentialiter respicit solum æqualitatem inter pretium, & rem, nec curat de Venditoris Personâ, quæ propterea, ad emptionis valorem, omnino per accidens se habet.

13 Quarto, Quia metus, quamuis inducat ad emendum, non propterea reddit emptionem, iure naturæ, irritam,

cum relinquat libertatem sufficientem ad ad eius valorem. Sed etiam error circa Personam Venditoris, relinquit libertatem sufficientem circa emptionem, cum Venditoris Persona ad eius essentiam non pertineat, vt dictum est. Ergo neque error Personæ Venditoris, reddet emptionem, iure naturæ, irritam; ideoque emptio equi, facta à Titio, fuit valida.

Neque obstat, quod Titius, sub hac 14 implicità conditione, in emptionem consenserit; *si Venditor sit Pompeius*; Nam, quamuis habere potuerit hanc voluntatem conditionatam, (in quo casu, emptio non fuisset valida, quia, non subsistente conditione, non fuisset simpliciter consensus in illam;) de facto tamen, illam non habuit, sed absolutam; Quia, hæc est, quæ regulariter haberi solet; Neque vllus præsumitur vnquam habere conditionatam, nisi hoc exprimat: Sic enim, etiam in Matrimonio, cum quis contrahit cum Bertà, putans, esse diuitem, cum tamen sit pauper; Quamuis ille, qui contrahit, vtramque hanc voluntatem habere possit; *Contrahe tecum, quia diues es; & contrahe tecum, si diues es.* Nisi tamen, de hac secundà, se explicet; semper præsumitur habere primam; quia hæc regulariter haberi solet ab omnibus; Error enim circa causam, quæ inducit ad contrahendum, non reddit regulariter consensum conditionatum, & consequenter neque contractum simpliciter inuoluntariū.

RESOLVTIO II.

15 **R**espondeo secundò; Donationem fuisse inuvalidam: Fuit enim facta, cum errore circa Personam Donatarij; Error au-

autem personæ donationem reddit inu-
lidam. Ita *Vasq. opusc. de rest. c. 7.*
d. 10. num. 91. Layman. lib. 3. tr. 4.
f. 5. c. 5. nu. 1. Sanchez lib. 7. matr.
d. 19. num. 20. Suar. tom. 2. de relig.
lib. 2. de iuram. c. 11. n. 5. Lessius lib. 2.
c. 42. d. 7. nu. 33. & alij communiter.

16 Primò; Quia, Persona Donatarij,
pertinet ad causam finalem donationis,
vt dictum est; & consequenter ad eius
essentiam; Sicut Persona pauperis in
genere, pertinet ad causam finalem
eleemosynæ, cum hæc essentialiter ordi-
netur ad eius indigentiam subleuandam.
Error autem circa causam finalem, tol-
lit consensum necessarium ad valorem
donationis.

17 Secundò; Quia, Donatio, Promissio,
Votum, & omnes contractus non one-
rosi, sed gratuiti, totam suam vim ha-
bent ex voluntate, ac intentione Do-
nantis; hæc autem semper censetur ef-
se conditionalis, si videlicet causa, à qua
quis inducitur ad donandum, subsistat;
hic enim censetur esse animus saltem im-
plicitus Donantis; non donare, nisi cau-
sa subsistat. Cum ergo, causa inducens
ad donandum, non subsistat, quando
circa Donatarij Personam contingit er-
ror; sequitur, donationem tunc esse in-
ualidam.

18 Tertio; Quia, Donatio non pertinet
ad Virtutem Iustitiæ, sicut emptio, alijque
contractus Onerosi; sed ad virtutem li-
beralitatæ, vel gratitudinis. Hæc autem
Virtutes essentialiter respiciunt Perso-
nam determinatam, in quam liberalitas,
vel gratitudo exercetur; sicut Virtus
eleemosynæ, siue misericordiæ, essen-
tialiter respicit, in genere, Personam
pauperis, cuius indigentiam subleuat.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Contra-
ctus onerosos, in hoc differre à gra-
tuitis, quod in onerosis, Persona non
pertinet ad essentiam contractus; exce-
pto tamen matrimonio, in quo Personæ
ipsæ Contrahentium sunt materia contra-
ctus: In Gratuitis verò, Persona perti-
net ad essentiam, ac substantiam con-
tractus.

Secundò; In contractibus onerosis, 20
errorem antecedentem, siue circa cau-
sam, quæ inducit ad contrahendum,
illos, iure naturæ, non irritare; Cum
quis enim, ex errore, dicit; *Contraho*
cum Berta, quia diues est; Matrimonium
est validum, licet contingat error circa
causam, quæ inducit ad contrahendum;
quia scilicet, causa illa, est extra sub-
stantiam, & essentiam matrimonij, sed so-
lum circumstantia aliqua accidentalis.
In Gratuitis verò, errorem circa causam
inductiuam ad contrahendum, illos, iure
naturæ, irritare; quia in his, voluntas
contrahendi, est semper conditionata. *Si*
causa, quæ inducit ad contrahendum, sub-
sistat; Quod, in contractibus onerosis,
non contingit.

Tertio; Donationem, quamvis Do- 21
natarij Personam essentialiter respiciat,
illam tamen non respicere semper deter-
minatè, & in individuo, sed aliquando
solum indeterminatè, & sub aliquà ratione
communi; Cum quis enim dat eleemosy-
nam Petro, ad eius inopiam subleuandam,
non dat illi eleemosynam, quatenus Pe-
trus est, sed solum quatenus pauper est.
Hinc autem fit, vt etiamsi ille se fingat
Paulum, adhuc eleemosyna valida sit;
quia adhuc est pauper; Quod autem
sit Petrus, vel Paulus, est solum

conditio aliqua, & circumstantia accidentalis, quæ eleemosynæ essentiam non mutat; Vnde error circa illam, non est

error circa substantialia eleemosynæ, qui solus eam reddere potest invalidam, sed solum circa aliquod accidens.

QVAESTIO XXIV.

An error circa motiuum operandi, reddat operationem inuvalidam.

C A S V S.

BERTA, putans, Maritum à Purgatorii poenis non liberandum, nisi illius debitis solutis. Ei morti proximo cum iuramento promisit, se eius debita soluturam. Quæritur; an iure naturæ ex vi talis promissionis ea soluere teneatur.

SUMMARIUM.

- 7 Contractus Onerosi habent motiuum distinctum à motiuo Operantis; secus gratuiti.
- 8 In gratuitis, idem semper est motiuum Operis, & Operantis.
- 9 Ideo error circa motiuum operandi hos semper irritat.
- 10 Motiuum operandi in istis est causa finalis intrinseca operationis.
- 11 Promissio ex errore circa motiuum, promittendi, non obligat.
- 12 Error circa motiuum, tollit animum se obligandi.
- 13 Est error antecedens.
- 14 Est error circa causam finalem intrinsecam.
- 15 Debitorum solutio Anima Defuncti non prodest.
- 18 Promissio obligat, cum includit animum se obligandi.
- 19 Promissio conditionata hunc animum non includit, cum datur error circa conditionem.

20 Iuramentum, non magis obligat, quam Promissio.

21 Debitorum solutio prodest defuncto, cum rationem habet Eleemosynæ.

22 In contractibus lucratiuis idem est finis operis, & Operantis.

RATIONES DVBITANDI.

CVM Homo, ex eo, quod rationalis sit, nunquam sine aliquo motiuo operetur; Quæritur, an, sicut dum errat circa personam, cum quâ agit, error ille, sufficit aliquando ad reddendam ipsam actionem inuoluntariam, & consequenter inuvalidam; Ita ad hoc, sufficiat error circa motiuum, à quo ad operandum inducitur; Si enim non sufficit, Berta Mariti debita soluere tenebitur, si verò sufficit, non tenebitur.

Aliquibus ergo videtur; Bertam ex vi promissionis, teneri ad debita Mariti soluenda. Ita Medina c. de restit. qu. 4. §. sequitur. Salas. 1. 2. tract. 3. d. 4. n. 45. Coninch. de Sacr. d. 31. d. 1. n. 79. Primo;